

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 8. Circa Missæ ex Præcepto audiendæ Integritatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

12 Theologiæ Moralis. Lib. XLII.

mini celebratur: & per consequens qui illam audit, verè audit Natiuitatis Missam in Natiuitatis die, & audiendi eam in die Natiuitatis præcepto satisfacit. Ita Cardinal. Lugo de Euchar. d. 15. sect. 2. Dicastil. de Sacram. tr. 4. d. 9. dub. 17. numer. 404. Diana parte. 10. tract. 15. resol. 35.

⁹¹ *Auctoris sententia.* Ego autem crediderim, licet dicamus cum Pasqualigo, illam Missam non celebrari in die, sed in vespere Natiuitatis, adhuc audientem illam præcepto audiendi Missam in die Natalis Domini satisfacere. Quia celebratur intra diem Natiuitatis, qui Ecclesiasticè incipit à vespere, durante nihilominus vigiliæ die, quantum ad ieiunium, & horarum recitationem. Cum ergo per Præiilegium, aut Indulgentiam Pontificis illud Sacrum anticipetur intra festum quidem, sed ante horam mediæ noctis consuetam: non est, cum abnegemus, tale Sacrum ante mediam noctem celebratum sufficere, vt qui illi interfuit præcepto Sacrum audiendi satisfaciatur. Et hanc esse Pontificis mentem minime dubitarim. Lege Cardinalem de Lugo citatum.

DVBIVM VIII.

An si Vigilia Natiuitatis in Dominica occurrat: possit quis præceptum audiendi Missæ in Dominica implere, si assistat Missæ, que coram Pontifice Summo in Natalitij Domini vespere ante mediam noctem celebratur?

⁹² *Satisfacere potest.*

Satisfacere potest. Quia qui Missam illam, quæ in die Dominica occurrere cum Natiuitatis vigilia, ante mediam noctem celebratur, expectaret, vere in die Dominica, in qua præceptum virget, audiret, atque adeo impleteret præceptum: dummodo præceptum non obliget ad audiendam Missam intra illud tempus diei, intra quod ex iure communi conceditur, posse celebrari. Sic Pasqualig. *decision. 311. numer. 8.*

⁹³ *Non potest satisfacere.*

Non potest satisfacere. Quia Pontifex non computat illam Missam pro Dominica, sed pro sequenti Natalis die: censetur igitur, illam pro præcepto Dominicæ implendo minime approbare. Ita Lugo de Eucharist. dub. 15. numer. 56. Dicastil. de Sacrament. tract. 4. disput. 9. dub. 17. numer. 408.

⁹⁴ *Idem assero.*

Equidem, si illam Missam celebrari Ecclesiasticè in die Dominica concedamus: haud video esse, vnde abnegemus, per illam præceptum audiendi Sacri in Dominica adimpleri. Vnde negandum est, illam Missam in die Dominica celebrari: & asserendum celebrari ex Pontificis dispensatione quasi in die Natiuitatis: vnde per eam non potest præceptum Dominicæ diei velut præcedentis impleri. Ex Lugo accipi.

CAPVT VIII.

Circa Missæ ex Præcepto audiendi Integritatem.

RÆMITTO illud Capitis Missas, de consecr. dist. 1. Missas die Dominico sacularibus totas audire speciali ordine præcipi graudier. Et Capitis omnes fideles, co. ti. Qui non per. da. seuerant in oratione vsque dum Missa peragatur, conuenit communione priuari. Vnde certo constat fideles teneri diebus festis totam, seu integram Missam exaudire Omnes sic.

DVBIVM IX.

An qui vsque ad Epistolam exclusi e quis in Missa omittit: adimpleat præceptum?

Certum est, in Missæ præcepto paruitatem materiæ à lethali excusare, venialiter tamen delinquere, qui culpabiliter eam particulam omittit: omnes autem Doctores vno ore fatentur, cum, qui partem non notabilem omittit, licet leuiter delinquat, tamen, & integram audire Missam, & proculdubio adimplere. Quæ tamen pars sit dicenda notabilis, & quæ levis, hoc Capite discutiam. Quæstio itaque, num adimpleat præceptum, qui omittit in Missa à principio vsque ad Epistolam exclusiue?

Non adimplet. Quia partem notabilem omittit. Sic Tabien. verb. Missa, Paragraph. Non adimpl. 50. Moure part. 2. Exam. Theolog. cap. 8. §. 1. pler præ. numer. 4. citans immeritò Nauarrum, & Marchinum.

Adimplet præceptum. Quia à principio Missæ vsque ad Epistolam exclusiue non est pars notabilis: ergo per huiusmodi omisso, nem Ecclesiæ præceptum minime violatur. Ita Toletus, Nauarr. Syluester, quos refert, ac sequitur Leander præ. 1. tractat. 2. dubio 1. 12.

Hanc sententiam communiter apud Auctores, receptam inuenio. Vnde qui culpabiliter hanc Missæ partem omitteret leue piaculum bilium patraret.

DVBIVM X.

An qui omittit ab introitu vsque ad Epistolam inclusiue: satisfaciat obligationi?

Non satisfacit. Quia per cap. Missas, ibi totas, non sufficit audire Missam aliqua parte notabili expillatâ. Notabilis autem pars facit arbitrio prudentis est definienda, cum iure non definiatur: & apparet talis ea, quæ ab introitu vsque ad Epistolam inclusiue protenditur.

Sectio II. Dubia De Præcepto I. 13

tur. Sic Nauar. *sum. c. 2. n. 2.* Tolet. *l. 6. c. 7. n. 2.* Henric. *l. 1. c. 25. n. 7.* citans D. Antoninum, Tabenam, Medinam, Sandoual, Sorum, *gloss. litter. l. Bonac. d. 4. de Sacrific. Miss. q. ult. pun. 11. n. 16.* Nugnus in *3. p. q. 83. a. 6. dub. 2. pol. 5. conclusif. Candid. d. 1. q. 2. 5. a. 29. dub. 4. Trull. libr. 3. in Decal. cap. 1. dub. 5. num. 10. S. a. v. Misse auditio, num. 2. & alij.*

101
 Satisfacit plane. Quia præfata pars Missæ notabilis minime reputatur, ehm vix sit pars quarta respectu totius. Ita Suar. *tom. 3. in 3. p. d. 88. sect. 1.* Rodrig. *sum. c. 123. n. 1.* Card. Lugo de *Euch. d. 2. n. 3.* Fagund. *præc. 1. l. 2. c. 6. n. 2. & 3.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 3. q. 2.* Reginald. *l. 19. n. 24.* Scott. de *Sacrific. Miss. l. 2. c. 20. n. 3.* Coninch. *q. 2. 3. a. 6. n. 85.* Villalob. *rr. 8. diff. 35. num. 2.* Diana *p. 4. rr. 4. resol. 196. & p. 5. rr. 5. resol. 33. & 44.* Dicastill. de *Sacram. rr. 5. d. 5. dub. 3. n. 35.* Martinon. de *Sacram. d. 40. sect. 9.*

102
 Probabilior hanc sententiam esse iudico. Itaque si ab initio Evangelij vsque ad Missæ finem quis audiat, lethali ter non delinquet; quia illa pars nondum quarta pars Missæ, nec notabilis censetur. Oportet tamen, ut saltem assistat vsque ad populi dimissionem, vel Sacerdotis benedictionem.

QVÆSTIO INCIDENT.

Num qui ab introitu vsque ad offertorium exclusiue, & post Communionem vsque ad Missæ finem omittit præcepti sit reus violati?

103
 Reus non est. Quia quæ præcedunt Evangelium, aut quæ sequuntur vsque ad Offertorium: & quæ post Communionem leguntur orationes non sunt partes substantiales Sacrificij. Ratio autem peccati mortalis in hac materia non petitur tam à quantitate rei omisæ, quam ab eius dignitate, quæ dignitas haud dubie non est tanta in Orationibus, Epistola, & Evangelio, quanta in Oblatione, Consecratione, ac Communionem reperitur. Sic Stephan. Bauny. *tract. 5. de Sacrific. Miss. q. 8.*

104
 Reus est proculdubio. Quia præfata omisso vere est tertiæ partis Missæ, quæ in communi omnium sententia est notabilis: Igitur eas Sacri partes omittens violati præcepti reus erit. Ita D. Antonin. *part. 2. titul. 9. cap. 10. §. 1.* Sylu. *verb. Missa 1. num. 1.* Ballæus *v. Missa 8. n. 3. & omnes.*

105
 Existimo Bauny sententiam singularem quidem, per eum fundamento niti, nullaque auctoritate fultur; unde improbabilem esse iudicari. Nam licet partes, quæ Offertorium præcedunt, vel Communionem sequuntur, non sint substantiales Sacrificij strictè, ac propriè sumpti, sunt tamen partes integrantes, & substantiales Missæ, propterea sumitur Missa de qua audienda adest præceptum.

Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIUM XI.

An qui omittit ab Introitu vsque ad Evangelium inclusiue impleat præceptum?

Adimplet quidem. Quia omisso hæc non videtur attingere grauitatem. Sic Gaspar Hurtad. de *Sacr. Miss. d. 5. diff. 1.* Bauny *ibid. q. 8.* citans Laymanum *lib. 4. tr. 7. n. 5.* & Alincarium de *Ecl. Offic. c. 36.* Diana *p. 4. tr. 4. resol. 196. & p. 5. tr. 5. resol. 38. & 44.* Cardin. Lugo *d. 22. de Euch. n. 3.* Ortiz *sum. vbi de 3. præc. §. 6.*

Minime adimplet. Quia grauitas in hac materia, aut sumitur à quantitate rei omisæ, aut ab eius dignitate. At quantitas est grauis cum Introitus, orationis, Epistola, & Evangelium tertiam fere partem Sacri efformant. Et est grauis, si dignitas attendatur, cum sit omisso Scripturarum Apostolorum, & Evangelij præcipue cum in iure expresse imperetur, quos fideles in festis Sacras Scripturas, ac verbum Dei audiât: ergo hoc præceptum adimpleri debet per auditionem saltem Evangelij, quod in Missa legitur. Ita Nauar. Trull. Cand. Bonac. Cano, Soto Sandou. Henric. Tolet. Scottia, Mann. Villalo. Fagund. Suar. Coninc. quos refert Leand. *præc. 1. tr. 2. d. 1. q. 33. & sequitur q. 35.* Turrian. in *select. p. 2. d. 31. dub. 28.* contrarium vocitans (im merito quidem) improbabile. Ballæus *v. Missa 8. n. 3.* Martinon. de *Sacram. d. 40. sect. 9.* Molfes. *sum. tr. 3. c. 17. n. 48.* Dicastill. de *Sacram. tr. 5. d. 5. n. 35.* Barbol. in *3. p. Decretis, c. Missas, de consec. dist. 1. n. 4.* Præp. *q. 83. a. 6. d. 4.*

Probabilem satis primam iudico (Luif. Turrian. venia) esse sententiam probabiliorè verò secundam. Quia probabilius est, huiusmodi omissionem grauem esse, cum sit, vel tertiæ partis Missæ, si adsint Prophetie, sequentia, vel ob longum Evangelium, vel Epistola: aut quidem fere tertiæ partis.

DVBIUM XII.

An qui ab Introitu vsque ad Evangelium inclusiue omittit, sed non mox post benedictionem recedit, sed D. Ioannis Evangelium audit: præceptum impleat?

Minime sufficit. Quia probabilius est tene-
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Sufficit quidem. Quia esto, quod omisso vsque ad Evangelium inclusiue sit pars notabilis, attamen per auditionem ultimi Evangelij D. Ioannis, vel alterius, quod non tenentur fideles audire, cum possint data benedictione Sacerdotis recedere, satis Evangelium in principio omisum compensatur. Ita Suarius *tom. 3. in 3. part. dub. 88. section. 1.* Lugo

14 Theologie Moralis. Lib. XLII.

de Euch. d. 2. n. 3. Hortad. de Sacrific. Miss. d. 5. diffie. 1. Trull. l. 3. in Decal. c. 1. dub. 5. n. 11. Tanquam probabile Bonac. d. 4. de Sacrific. Miss. q. ult. pun. 1. n. 17. admittit, citans Nognum, Azorium, & Manuelem. Fagund. prec. 1. l. 2. c. 6. n. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 196. & p. 5. tr. 5. resol. 38. & 44. Bassæ. v. Missa 8. n. 3. Gauant. Comment. in Rubr. Missal. p. 1. tit. 1. Palao 10. 4. tr. 22. d. vnic. pun. 16. Martinon. de Sacram. d. 40. sect. 9. & alij.

111
Hanc eligo
sententiam.

Profecit ad hanc sententiam à tot tantisque Doctoribus approbatam mihi eligendam duxi. Nec enim concesserim probabilius esse, fideles obligari ex vi huius præcepti vltimum Euangelium exaudire, de quo inferius

DVBIVM XIII.

An qui ab Introitu Missæ vsque ad Euangelium inclusivè omisit, nec per vltimi Evangelij supplevit auditionem; attamen post Missam priuatim Euangelium omisissum per se, vel per alium legitur impleat?

112
Implet quidem.

Implet equidem. Quia legens, aut ab alio audiens quod in Missa omisit, videtur eam velut integrare, præcipue cum sufficienter satisfaciatur legi imperanti, vt fideles Sacram Scripturam, seu Dei verbum in festis exaudiant. Sic Nauar. de orat. notab. 10. n. 45. & miscellan. 12. n. 10. & sum. c. 1. n. 2. citans Margar. Confes. Graff. l. 2. c. 34. n. 3. Bassæus v. Missa 8. n. 3. Sà v. Missa auditio, num. 8. Henric. l. 9. c. 27. num. 7. Iodochus tom. 1. Thesaur. v. Missa auditio, num. 49.

113
Non implet.

Non implet. Quia illa priuata lectio omisit, se Epistolæ, & vtriusque Evangelij, cum omnino sit extra Missam, de qua audienda præceptum obligat, haud poterit partem omisissam in Sacro supplere. Ita Suar. tom. 3. in 3. p. d. 88. sect. 1. Marchin. de ordine, tr. 3. p. 3. c. 17. num. 6. Fagund. prec. 1. l. 2. c. 6. n. 6. Azor. l. 7. c. 3. quæst. 2. Reginald. lib. 19. num. 25. Cardin. Lugo de Eu. charist. d. 2. n. 1. Molles. tract. 3. cap. 17. n. 5. & alij.

114
Hoc probabilius
est mihi.

Hoc probabilius esse crediderim, sed cum videam satis probabilem esse primam sententiam moneo, posse te in casu necessitatis pro maiori securitate opinionem illam sectari, audiendo ab alio, vel legendo Epistolam, & Euangelium, si eis lectis à Sacerdote ad Ecclesiam accedis, etsi vera apud Deum illa sententia sit, auditæ integræ Missæ meritum consequeris. Ex Fagundez resolui.

DVBIVM XIV.

An qui omittit Introitum vsque ad Epistolam inclusivè, & omnia, quæ Sacerdos post absumptum Calicem distillar: integram, ad præcepti obseruationem, Missam exaudiat?

115
Audit integram
Missam.

Integram audit Missam. Quia sicut collectæ priores non iudicantur pars substantialis, aut notabilis Missæ, sic nec posteriores. Sic Hieron. Llamas in Metho. p. 2. c. 5. §. 8. Bauny.

tractat. 6. de Sacrific. Miss. quæstion. 4.

Minime integram Missam audit ad præcepti impletionem. Quia pars prior posteriori notabilem admodum partem constituent. Ita Suar. 10. 3. in 3. p. d. 88. sect. 2. Azor. p. 1. lib. 7. c. 1. q. 2. Nauar. cap. Quando, de co. secr. dist. 1. notab. 10. n. 17. Fagund. prec. 1. l. 2. c. 6. n. 4. & 9. Coninch. q. 83. a. 6. dub. vnic. n. 285. Trull. l. 3. Decal. cap. 1. dub. 5. num. 10.

116
Non audit.

His adherens Doctoribus affirmo, si quis in Sacri exordio vsque ad Epistolam inclusivè omitteret, & postea mox post communionem Sacerdotis egrederetur, nimia vsurum licentia, nec à lethalis piaculi esse scrupulo immunem, (verbis mei Suarij vtor.) Oportet ergo vt saltem assistat, vsque ad dimissionem populi, *Ita Missa est*, vel vsque ad Sacerdotis benedictionem, Suarius mecum.

117
Hic bene
distillat.

DVBIVM XV.

An qui à principio Sacri vsque ad Epistolam exclusivè, & post communionem vsque ad terminum præmittit: faciat præcepto satis?

Non satisfaciunt. Quia ex vna, & altera pars omissa, pars plane notabilis integratur. Non satisfaciunt. Sic Trull. l. 3. in Decal. c. 1. dub. 5. n. 10.

118
Non satisfaciunt.

Satisfaciunt omnino. Quia ex vtraque parte principij, & finis Missæ assignata pars notabilis non conflat. Ita Suar. tom. 3. in 3. par. d. 88. sect. 1. Fagundez prec. 1. lib. 2. cap. 6. n. 9. Llamas part. 2. Metho. c. 5. §. 8. Bauny. tr. 6. de Sacrific. Miss. quæstion. 4.

119
Satisfaciunt plane.

Ego quidem iudicans fideles ex vi præcepti non teneri vltimum Missæ Euangelium audire, existimo illum præcepto satisfacere. Id quod ex mei Suarij verbis magis tibi probabile obiciam. Quamuis aliquis (ait) ex principio, & fine omittat, poterit non esse mortale, si ex vtroque non conficiatur notabilis quantitas: vt verbi gratia, si à principio Epistola vsque ad integram communionem Sacerdotis inclusivè afflat; quia Epistola æquivalere censetur Orationibus, quæ post communionem sequuntur. Non autem abnegarim, notabilem partem censei huiusmodi omissionem, si fideles tenerentur vltimum Euangelium audire. Ideoque id existimans Leander primam cum Trullenchi opinionem sectatur.

120
Idem affirmo.

DVBIVM XVI.

An qui non adest dum post vtriusque speciei consecrationem à Sacerdote fit Oblatio: impleat audienda integra Missæ præceptum?

Minime impletur. Quia licet oblatio breui tempore peragatur est pars substantialis Sacrificij: vnde omittens eam plene non potest ex paruitate materiæ excusari. Sic Bonacin. de Sacrific. Miss. d. 4. quæst. vltim. punct. 1. num. 14. citans Henriquez num. 7. Coninchom n. 283. Nugnus in 3. p. q. 83. articul. 6. dub. 2. post 3. conclus. Fagundez prec. 1. l. 2. cap. 6. num. 14.

121
Minime impletur.

Seccio II. Dubia, De Præcepto I. 15

num. 14. Candid. *disquis.* 25. a. 29. dub. 6. dicto 7. Gelsuald. *tr.* 17. c. 1. n. 18. Trull. *l.* 2. Decal. c. 1. d. 5. n. 10. Et Gabriel Ecchius, Clitonaus, Ruardus, Scotus adherentes apud Leandrum p. 2. *tr.* 8. d. 1. q. 11. in sola oblatione rationem Sacrificij Missæ esse sitam.

111 Impletur plane. Quia non solum in oblatione sita non est Sacrificij ratio; verum ne ad essentiam eius intrinsece pertinet ex probabiliori sententia. Igitur cum alioqui sit pars levis, non impedit eius omisio præcepti satisfactionem. Ita Suarius, Lugo, Montesinos, Valquez, & Hurtado, quos loco citato refert, ac sequitur Leander.

123 Certe in his partibus Missæ certum est minus, non tam esse considerandam temporis moram, quam dignitatem, & propinquitatem, vel necessitatem ad Sacrificij substantiam; ideoque Doctores facilius permittunt, ea omitti, quæ antecedunt, vel subsequuntur Missæ Canonem in quo maxime necessaria sunt quæ à consecratione usque ad consumptionem continentur. Ideo valde probabile est non impleri præceptum etiam quoad substantiam, si quid eo tempore omittatur, vel intermitatur: scilicet, si quis Ecclesiæ egredere, quando Sacerdos vult consecrare, vel si finita consecratione dum sit oblatio (de qua in præsentia) exiret. Quia substantiale quid Sacrificio prætermitteret. Sed quamvis hæc tutiora sint crediderim, non debere scrupulum habere locum, quando post consecrationem quis oblationi gerendæ, dummodo consecratio simul non omittatur; quia res hæc moraliter est iudicanda, & adhuc non satis constat, in quo præcisè Sacrificij substantia consistat.

DVBIVM XVII.

An qui non adest: dum utriusque speciei consecratio peragitur: integram audiat Missam?

124 Si solummodo consecrationi abfuit, & reliquis Missæ partibus interfuit, integram quidem exaudiat Missam. Quia cum non constet, num in consecratione Missæ sitat essentia, pars illa quamvis admodum digna haud gravis reputatur. Sic Hurtad. *de Sacrific. Missæ.* d. 5. diff. 1. Inclinat Suar. *tom.* 3. in 3. part. d. 88. sect. 2. v. l. *ultimo denique*, & Fagund. *præc.* 1. lib. 2. c. 6. num. 14. & Cardin. Lugo citandus, ait esse probabile.

125 Missam integram non exaudiat. Quia tota ratio, & essentia Sacrificij Missæ in sola consecratione consistit: ergo qui consecrationis instantiæ non adest, Sacrificij abest oblationi, ac proinde, & Missæ. Adesse enim Missæ non solum est interesse corpore, sed, Sacrificium simul cum Sacerdote offerre. Ita Reginald. *l.* 19. n. 24. Card. Lugo *de Euchar.* d. 2. n. 4. Fagund. *de præcept.* 1. l. 2. c. 6. n. 14. Candid. *disquis.* 25. a. 29. dub. 6. Trull. *l.* 1. Decal. c. 1. dub. 5. n. 10. Marchant. *in resolut. Pastoral. de Sacrament. tract.* 4. cap. 6. quest. 4. n. 4. Petr. Ledesm. *tom.* 1. *summ. cap.* 27. concl. 4. *Dicatil. de Sacram. tract.* 5. d. 5. dub. 3. num. 37. & alij.

Elcob. & Mend. *Theol. Moral. Tom. III. P. II.*

Ego quidem loquendo per principia intrinseca, existimo illum Missam integram non audire, ut prima fert sententia; quia illa est pars essentialis in qua essentialiter substantia Sacrificij consistit. At quia sub opinione est, an essentia Sacrificij in consecratione, vel Communionem consistat: potest quis in praxi hanc, vel illam sententiam amplecti. Cum Trull. sensu.

DVBIVM XVIII.

An qui solummodo Consumptioni Missæ non adest: impleat Sacri. audiendi præceptum?

127 Non implet. Quia essentia Sacrificij Missæ in sola sumptione à celebrante facta consistit: ergo minime Missam exaudiat, qui eius parti vnice essentiali non assistit. Sic Bonac. *de Sacrific. Missæ.* d. 4. q. ult. p. 1. n. 14. citans Henriquez, Coninchum, & Nugnum. Suar. *tom.* 3. in 3. p. d. 88. sect. 2. Fagund. *præc.* 1. lib. 2. c. 6. num. 14. Candid. *disquis.* 25. a. 29. d. 6. Petr. de Ledesm. *ro.* 1. *sum. c.* 27. concl. 4. & alij.

Implet quidem. Quia Consumptio, nec parti aliter adhuc ad essentiam Sacrificij pertinet. Igitur cum alioqui huius partis omisio sit levis, non obstat, quominus præceptum de integra Missa audienda impleatur. Ita Gaspar. Hurtad. d. 5. *de Sacrific. Missæ.* diff. 1. Card. Lugo *de Euchar.* d. 2. n. 4. Et probabile valde esse docent Suarius, & Fagundez citati. Diana *par.* 10. *tr.* 14. *resol.* 46. citans Pellizatum, Caspensem, & Leandrum.

Profecto, (vti proximo Dubio dixi) vnâ, & alteram sententiam probabilem satis esse crediderim, prævalere, si Sacrificij in Consumptione consistat essentia, sententiam primam: si vero non consistat, præferendam esse secundam, cum alias pars omissa levis existat. Attamen cum non constet, num Sacrificij essentia in Communionem consistat, pro libito poteris hanc, vel illam mentem sectari. Ex Fagundez accepi.

DVBIVM XIX.

An qui exit Consecrationis, Communionis, vel alio tempore acturus, aut declaraturus aliquid ad Sacrificium necessarium, v. gr. hostiam, vinum, aquam, incensum: audiat integram Missam?

130 Non audit Missam integram: ideoque, si contingat, aliqua, quæ præueniri poterat, ex obliuione fuisse omissa, & inter ipsam Missam esse requirenda, verbi gratiâ, si deesset vinum, & extra Ecclesiam querendum esset: tunc huiusmodi minister, si granem moram ageret, teneretur aliam Missam audire. Quia præceptum de audienda Missa integra non impleuit. Si vero audire aliam Missam non posset, à piaculo excusaretur ratione iusti, ac debiti seruitij, sed præcepto minime satisfaceret. Sic Bonac. *de Sacrific. Missæ.* d. 4. q. ult. p. 1. n. 18. Trull. *l.* 3. Decal. c. 1. n. 12. Suar. *ro.* 3. in 3. p. d. 88. sect. 2.

16 Theologiæ Moralis. Lib. XLII.

ver. Ex hac. Fagund. præc. 1. l. 2. c. 6. n. 10. Palao
ro. 4. tr. 2. d. vni. punct. 16. Molfet. sum. tr. 3. c. 17.
num. 49.

131
Missam integram audit. Quia in hoc casu
recedens à Sacrificio vere dicitur ei moraliter
interesse, & cum iis, qui Sacrificio assistunt,
vnum efficit corpus. Ita Candid. *disq.* 25. a. 29.
dub. 9. sine limitatione affirmans, Missæ infer-
vientes præcepto satisfacere, etiam si toti Mis-
sæ non adsint. Sylvest. v. *Missæ* 2. qu. 1. Hentiq.
l. 9. c. 25. n. 8. Dicastil. de Sacram. tr. 5. d. 5. dub. 3.
n. 42. Diana p. 10. tr. 14. resol. 46. & alij.

132
Sententia
Autoris. Ego quidem consulerem, ut qui huiusmo-
di impendens operam ministerio, notabili Mis-
sæ parti defuit, aliam integram si possit, Mis-
sam exaudiat: non tamen iudico ad id teneri.
Quia non censetur quis Missæ præsens ex eo
præcisè quod sit in Ecclesia, in qua sæpe sunt
qui non censentur corporaliter præsentem Mis-
sæ, ut patet speciatim in amplis Ecclesiis, nem-
pe in Cathedralibus; sed tunc censetur quis
præsens, quia servit in ea, & cooperatur Missæ
celebrationi, quod potest extra Ecclesiam
præstare. Lege Dicastillo.

DVBIVM XX.

*An Evangelium Iohannis aliisve Evan-
gelis, quod in fine Sacri legitur, perti-
neat ad ipsius integritatem?*

133
Pertinet
quidem. Pertinet quidem. Quia in Missalis Rubrica
inter alias partes Missæ hæc absolute nu-
meratur. *Disto Placeat, datur benedictio, quæ à*
celebrante semper datur in Missa, præterquam in
Missis defunctorum. Deinde legitur Evangelium
S. Iohannis. In principio, præmissa, Dominus vo-
biscum, & Initium, ut moris est, quod Evan-
gelium nunquam præmittitur in Missa, nisi quæ-
do sit de Feslo in aliqua Dominica, vel Feria,
quod habet Evangelium proprium, quod legitur
eius loco. Vnde constat, ultimum Evangelium
iam nunc ad Missæ integritatem pertinere, &
peccare venialiter qui illud sine causa omit-
tit. Sic aliqui recentiores, quos pressio nomine
memorat, & sequitur Leander præc. 1. tr. 1. d. 1.
q. 49. Inclinat Suarius, & Fagund. citandi. Te-
net Dicastil. de Sacram. tract. 5. disput. 5. dub. 2.
num. 18.

134
Non perti-
net. Minime petinet. Quia in antiquis iuribus
solum præcipitur fidelibus, ne ante Sacerdotis
benedictionem discederent. cap. *Missas, de*
consecr. dist. 1. vbi habetur, debere Episcopum
eos corripere, ac punire, qui ante benedictio-
nem Sacerdotis à Missa recedunt: nec ali-
quid de ultimo Evangelio adicitur exaudien-
do. Signum igitur est, Evangelium ultimum ad
integritatem Missæ non pertinere, ac proinde
nec venialiter peccare, qui post datam à Sa-
cerdote benedictionem statim ab Ecclesia, non
audito Evangelio discedit. Ita Sua. rom. 3. in 3.
p. d. 88. sect. 2. Card. Lugo. de Euch. d. 22. sect. 2.
Hurtad. de Sacrif. Miss. d. 5. diffic. 1. Trolench.
l. 3. Decal. c. 1. dub. 5. n. 12. Fagund. præc. 1. l. 2. c. 6.
n. 10. Diana p. 5. tr. 13. resol. 61.

135
Hæc proba-
bilius esse
reor. Hanc eligo sententiam longe probabilio-
rem esse crediderim. Nec enim prima, eruditi
Leandri venia, solido nititur fundamento. Ru-

brica enim Missalis non præcipit Evangelium
audiri à fidelibus, sed supposito iam vfu Ec-
clesiæ de illius lectione, dirigit quando, & quo-
modo sit legendum. Certè consuetudo obligat
Sacerdotem celebrantem illud legere, sed non
obligat fideles illud audire: Missa namque ver-
bis illis *Ite, Missa est*, perficitur, addita ad re-
cessionem populi Sacerdotali benedictione.
Cum Lugo opinor.

DVBIVM XXI.

*An Confessio præmissa pertineat, ad Mis-
sæ integritatem: peccetque venia-
liter, qui illam*
omittit?

136
Non pertinet
ad Missæ integritatem. Non pertinet ad Missæ integritatem, In-
troitus enim seu initium Missæ est, quan-
do post recitatum Psalmum, Confessionem net ad Mis-
sæ integritatem. expressam, osculatus Altare Sacerdos se signo
Crucis munens legere incipit. Vnde nec venialiter
delinquit qui ultroque Confessio-
nem, seu Psalmi recitationem omittit. Sic no-
nulli, quos, pressio nomine, memorat Suarius
citandus. Sotus in 4. dist. 13. q. 2. a. 4. Imo illi Au-
ctores, qui à Suario memorantur adiciunt, li-
cet Confessio esset pars Missæ, venialiter non
peccare, qui omitteret; quia pars minime re-
putatur.

137
Pertinet
quidem. Ad Missæ pertinet integritatem. Quia Psal-
mus, & Confessio sub ritu, ac nomine Missæ
comprehenditur Rubrica 3. Missalis habet hæc
titulum, *De principio Missæ, & Confessione fa-*
cienda. Mox num. 1. Sacerdos facta prius Cruci,
vel Altari profunda reuerentia, aut si in eo
sit tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, fa-
cta genuflexione, erectus incipiat Missam, di-
cendo: In nomine Patris, &c. Ergo manifeste ex
Rubrica constat Psalmum, Confessionem, &
versum ad Missæ integritatem pertinere, ac
proinde venialiter delinquere, qui voluntariè,
ac sine causa prætermiserit. Ita Sua. ro. 3. in 3.
p. d. 88. sect. 2. v. Sed quæres. Dicastil. de Sacram.
tr. 5. d. 5. dub. 2. n. 18. 31. & 41. Leand. præc. 1. tr. 2.
d. 1. q. 50.

138
Hæc proba-
bilius esse
reor. Sententiæ huic, probabiliori prosum, adhæ-
reo. Pertinet itaque Confessio ad Missæ inte-
gritatem, ut clare ex Rubrica patet: peccat
ideo venialiter, qui ultroque Confessio-
nem, seu Psalmi recitationem omittit. Nec
enim refert, partem omissam esse minimam,
ut venialis non sit omisso; quia (ut inquit
Suarius) quantumvis minima sit, eius volunta-
ria omisso omnino est irrationabilis, ac conse-
quenter venialis. Adicit Leander, ex hac Sua-
rij sententiam roborari, Evangelium ultimum
etiam ad Missæ integritatem pertinere, ut ipse
defendit; quia sicut Rubrica initium, ita finem
Missæ videtur ordinare. Attamen diuersimode
Rubrica de Evangelio, de Confessione loqui-
tur; nam Confessionem Missæ principium aper-
te vocat, minime vero Evangelium ultimum
Missæ finem compellauit.

DVBIVM

Seet. II. Dubia, De Præcepto I. 17

DVBIVM XXII.

An qui audit ab vno Sacerdote à principio Missæ usque ad consecrationem, (v. gr.) ab alio autem à consecratione usque ad finem: impleat præceptum?

¹³⁹ Præceptum non implet. Quia non seruatur debitus ordo Missæ, quandoquidem non continuè, nec per modum vnius integri officij audiatur. Ait enim textus cap. Missas, Missas audire speciali ordine præcipimus. Sic Suar. 10. 3. in 3. p. sect. 2. v. Sed tunc. Card. Lugo. de Euchar. d. 22. n. 8. Fagund præc. 1. l. 2. c. 6. n. 12. Azor. 10. 1. l. 7. c. 3. q. 3. Tolet. l. 6. c. 7. Verum Azor. & Toletus contrariam sententiam docent esse probabilem.

¹⁴⁰ Implet præceptum. Quia qui præfato modo Missam audit, vere dicitur integram audire Missam quamuis à duobus Sacerdotibus: ergo vere satisfacit Ecclesiæ præcepto. Ita Luis. Turrian. in select. p. 2. d. 16. dub. 7. Leand. de præc. 1. tr. 2. d. 3. q. 1. Diana p. 5. tr. 14. resol. 52. Maior. in 4. dist. 12. c. 45. q. 2. Soto d. 1. 3. q. 2. a. 1. Nauarr. sum. c. 21. n. 1. & in cap. Quando de consecr. dist. 1. notab. 10. n. 8. Et Suarius fatetur communiter id à Doctoribus dictari.

¹⁴¹ Hanc sententiam iudico esse satis probabilem, eamque mihi eligo. Nam fundamentum contrariæ sententiæ fundatum in textu illo, Missas audire speciali ordine præcipimus, haud magnam vim habet. Nam illud verbum speciali ordine, non videtur construendum cum verbo, Audire; sed cum verbo, Præcipimus: vt sit sensus: speciali ordine, seu lege præcipimus Missas audire. Mecum Diana ubi sup.

DVBIVM XXIII.

An qui audit Missam ab vno Sacerdote à consecratione usque ad finem, & ab alio postea à principio usque ad consecrationem: satisfaciat præcepto?

¹⁴² Non satisfacit. Quia in cap. Missas dicitur, Missas audire speciali ordine præcipimus. Qui quidem textus efficacius huic questioni accommodatur, quàm alteri, de qua Dub. 30. Nam qui prius posteriore Missæ partem, & postmodum priorem exaudit, eam non speciali ordine, parum consentaneo Religioni, ac reuerentiæ tanto debita Sacrificio. Sic Suar. 10. 3. in 3. p. d. 88. sect. 1. v. Sed tunc. Fagund. præc. 1. l. 2. c. 6. n. 12. Lugo de Euchar. d. 22. n. 8. citantes Azor. p. 1. l. 7. c. 3. q. 1. & Toletum l. 6. c. 7. Paëz. Vera. & alij apud Henriquez l. 9. c. 25. n. 8.

¹⁴³ Proculdubio satisfacit. Quia etiam hæc duæ Ordine inuerso medietates vnam integram Missam constituunt. Ergo præceptum integræ Missæ audiendæ verè implet: sicut præcepto recitandi horas satisfacit, qui ab horis minoribus inchoat, & in Matutino Officium terminat. Ita Bonacin. de Sacrific. Miss. dub. 4. quest. vltim. p. 1. n. 11. numer. 13. fatetur: Colligitur, posse eum satisfacere præcepto, qui vnam partem Missæ Elcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. l. p. II.

se audit ab vno Sacerdote; aliam ab alio: vt si quis veniens ad Ecclesiam tempore elevationis Missæ, aliquum illius audiat, & postea partem alterius usque ad elevationem. Scordia libr. 1. de Sacrific. Miss. ca. 20. num. 3. dum ait: Potest audiri Missa dimidiata: hoc est, media ab vno, & media ab altero, maxime si posterior pars audiatur prius. Vnde libentius concedit casum huius questionis, quam præcedentis. Nauarr. sum. cap. 21. num. 2. & in cap. Quando de consecr. dist. 1. notab. 10. num. 18. Maior. in 4. dist. 12. quest. 3. & dist. 45. question. 2. Henriq. ubi sup. litter. K. Azor. & Toletus pro contraria sententia non bene citati. Probabile reputat id Graff. lib. 2. de c. cap. 3. 4. num. 4. Sà verb. Missæ auditio, num. 2. Nugnus, Coninch, Barthol. ab Angelo, Moure, Llamas, Layman, Luisius, Turrianus, Villalob. Hurtadus, Portelus, Reginald Marchinus, Candidus, Palas, Ioannes de la Cruz, Gesualdus, Martinon, Molfesius, Bauny, Filliacius, Trulench Bassæus, Machado, Iodocus, Diana, & Ledesma, quos refert, ac sequitur Leand. præc. 1. d. 1. quest. 52. Sed docti viri venia, plures ex his Doctoribus non loquuntur de eo, qui medietatem Missæ posteriorem prius audit, sed de eo qui prius priori assistit, mox posteriori ab alio Sacerdote celebrata.

Ego equidem primæ sententiæ libentius hererem, si tot grauissimos Doctores non viderem contrarium affirmare. Vnde non sane probabiliorem hanc reputo esse sententiam, sed probabilem satis esse iudico. Nec enim textum ex cap. Missas, magnam vim habere puto, cum verbum, Speciali ordine, non cum v. Audire, sed cum v. Præcipimus, iungendum esse videatur. Addiderim ex Molfesio sum. tr. 3. cap. 17. n. 35. hanc opinionem veram esse etiam casu, quo quis partem Missæ illius diei ab vno Sacerdote & partem alteram de Missa votiuæ, aut defunctorum ab alio audiat; quia essentia saluatur.

DVBIVM XXIV.

An qui non successiuè sed simul audit Missam à duobus Sacerdotibus, ab vno scilicet ab initio usque ad consecrationem, ab alio autem à consecratione usque ad finem: satisfaciat præcepto?

¹⁴⁵ Inime implet. Quia præceptum audiendi Missam requirit attentionem veluti successiuam circa partem Missæ proportionatam successioni actionis dicendi Missam. Sic Suar. 10. 3. in 3. p. d. 88. sect. 2. v. Sed tunc, allerès, oppositum esse valde absurdum à nemine, quem ipse legerit, concessum. Fagund. præc. 1. l. 2. c. 6. n. 11. vocitans etiam absurdam sententiam oppositam. Luis. Turrian. docens, contrarium, nec probabile esse, nec in conscientia tutum. Ita in select. d. 16. dub. 7. Coninch q. 83. a. 6. n. 288. Nugnus ibid. a. 6. dub. 1. Reginald l. 18. n. 26. Molfes. sum. tr. 3. c. 17. n. 36. Card. Lugo de Euchar. d. 22. n. 10. Petr. Ledes. p. 1. sum. c. 27. post 5. concl. addens, contrarium haud videri sibi probabile Castro Palao 10. 4. tr. 22. d. vni pun. 16. n. 9. Cand. di. qui. 25. a. 28. d. 8. Martinon. de Sacram. d. 40. sect. 9. num. 109. Layman. lib. 4. tract. 7. citans. Nauarr. sum. c. 21. n. 2. Medinam §. 9. Sà v. Missæ auditio, num. 2.

B 3

SCORBAR
Leol: Mor.
n. 2. v. v. II
E. IV
6

num. 2. & Toletum l. 6. cap. 7. At, tanti viri venia, nullus ex his Auctoribus de hac quaestione tractat, sed de illo casu, quo quis successiue vnā partem Missæ ab vno Sacerdote, & ab alio alteram exaudit.

146
Implet pla-
ne.

Implet profectò. Quia qui tempore, quo Sacram celebratur, per librum legit, aut memoriter recitat Psalmos pro Pœnitentia iniunctos, aut Officium diuinum præcepto Missæ audiendæ satisfacit, vt fere omnes profitentur: ergo improbabile erit asserere tanquam indubitatum, quod præceptum audiendi Missam attentionem successiuam circa singulas successiuas actiones requirat; nam hæc attentio non bene cohæret cum Plal morum, aut Officij diuini lectione: igitur sine illa poterit præceptum audiendi Missam adimpleri. Ita Azor. p. 1. l. 7. q. 1. fatetur: Item non video, si verum est, quod secunda opinio docet, quin satisfaciatur præcepto, qui in eadem Sacram ingressus, duos Sacerdotes rem diuinam facientes audit simul per partes. Nam quod pertinet ad attentionem, potest ad utrumque animum intendere. Hurtad tom. 1. de de Sacram. d. 5. diff. 4. Faustus de Euch. l. 2. quest. 389. Diana p. 1. tr. 17. ref. 18. citans Dom. Franciscum de la Riba Vicarium Generalem in Archiepiscopatu Panormit. virum sapientia illustrem, & p. 4. tr. 4. resol. 107. & p. 5. tr. 14. ref. 52. Bonac. d. 4. q. ult. pun. 11. n. 13. Molfes tom. 1. sum. tr. 3. c. 17. n. 39. Bauny. tr. 6. de Sacrif. Miss. q. 9. addentes apte, consulendum esse oppositū, eo quod sit magis pietati consentaneum. Probabilem satis esse hanc sententiam edocet Decastillo tr. 5. de Sacram. d. 5. dub. 3. n. 40. ibi: Non desunt quoque Auctores, qui satis probabiliter doceant: posse satisfieri præcepto Missæ, simul tempore duas medietates Missæ quis audiat: v. g. vnus Sacerdotis Missam vsque ad consecrationem, & alterius eodem tempore à consecratione vsque ad finem. Gesuald. de Sacram. tr. 17. c. 2. n. 16. n. ait: Imo addo, in rigore loquendo, eum satisfacere præcepto Missæ, qui duorum Sacerdotum simul in eadem Ecclesia celebrantium audit simul medietatem vnus, & medietatem alterius. Leand. præc. 1. tr. 2. d. 1. q. 56. & 57. qui vbertim de hac quaestione, ac eruditè differit, concedens consequenter, posse quæ simul tres, imò decem Missæ partes audire, si talis ferè impossibilis offerretur occasio.

147
Auctoris
iudicium.

Ego autem, qui in summula mea Latina ex aliorum mente, non proprio ex Marte consequenter asserui, posse aliquem quatuor Missæ partes simul audire, (quod nonnullis Societatis emulis lapidem offensionis aliquando exhibuit) meam iam sententiā expono. Primam opinionem defendo lōge quidem probabiliorē. Quin si potest simul à duobus prima, & secunda pars Missæ audiri, & ita vna integra Missa coalescere: poterit simul à tribus, à quatuor, à decem, vnde intra tempus plane breuissimum summa indecentia Missa exaudiretur. Nam sicut possunt coniungi duæ partes, poterunt, & decem diuersorum Sacerdotum. Consequens autem videtur à mente omnium fidelium satis alienum. Addo ex Eminentiss. Card. Lugo. Quod posses aliquis eodem modo satisfacere præcepto recitandi Horas, si simul audiret à tribus tres, vel à nouem sociis nouem lectiones: ab vno Capitula, & ab alio Orationes; quia non requiritur attendere ad sensum, sed sufficit attende-

re ad Deum, & audire: consequens autem nemo concedet. Attamen quamuis Suarius secundam sententiam valde absurdam vocat: ideo eiusmodi censuram expellit, quia ipse fatetur, nullum quem viderit, id concessisse. Ego autem qui tot postmodum Auctores lego, aut eam defendentes, aut approbantes, tunc non possumus non fateri sufficienti eam probabilitate fulciri.

DVBIVM XXX.

An venialiter delinquat, qui absque causa mediam Missam ab vno, & mediam ab alio Sacerdote exaudit?

Suppono, pari gressu incedere vnā, & alterā quaestione. Si quis præcepto satisfacit audiendo successiue duas Missæ medietates etiā satisfaciatur, si simul eis assistit eodē scilicet tempore; quia audit totā Missam, & ei sufficienter est præsens. Quod autem simul id fiat, nihil refert; quia etiā potest quis simul duo præcepta implere, videlicet Missam die festo audire, & Horas Canonicas recitare. Nec etiam refert tēporis breuitas; quia hæc est per accidens, vt patet in Horarū exēplo: nam qui tēpore Missæ Horas recitat, tempus breuius in diuinis rebus cōsumit, quā si singula suis tēporibus gereret. Hoc præmissis, quaesierim, nū venialiter delinquat, qui absque causa mediam Missam ab vno, & mediam ab alio Sacerdote successiue, aut simul exaudit?

Non delinquit. Quia præcepti substantia impletur, dū integra Missa exaudiretur, nec reuerētia abest, si hæc duæ medietates, aut successiue, aut simul deuote exaudiantur. Ergo per se potest licet, id sine vilo piculo præstari. Sic Medina ex aliis, quorum sententia Insir. l. 1. c. 14. §. 9. loa. Henr. in Compend. c. 15. n. 4. id licitum appellans Licito, (ait,) es, oīr media Missa de vn Sacerdote, & media de otro, como lo dice Nauarro, c. 21. num. 4.

Delinquit venialiter. Quia sine causa modum implendi præceptum transgreditur. Ita Suar. 10. 6. in 3. p. d. 88. sect. 2. Coninch. q. 83. a. 6. numer. 288. Reginald. libr. 19. numer. 26. Candid. disq. 2. §. 5. d. 5. dicto 11. Nugnus 10. 1. in 3. p. q. 83. a. 6. d. 2. Bauny. tr. 6. de Missa Sacr. q. 9. Luif. Turrian. Bonau. Diana, Laym. Scottia quos refert, ac sequitur Leander præc. 1. tr. 2. d. 1. q. 55.

Ego hanc sententiā rō solū probabiliorē, sed certam omnino esse existimo. Licet enim præceptū impletur, nō tamē vt decet. Quemadmodū qui Horas Canonicas inuerso ordine sine causa recitat, implet quidem præceptum, sed venialiter in modo delinquit. Nec puto, Leandrum (eius venia) attēte sicut assolet laudabiliter quidem, Medinæ clausulā perlegisse. Ait enim, *Tambien se tiene por probable sententia, que vno cumple con oīr media Missa de vn Sacerdote, y la otra med a de otro; qui en siguiente esta opinion, no peccara, por que la rēnem hombres doctos: vn que lo contrario es cosa, mas llana, y segura.* Loquitur plane Doctor de substantia impletionis præcepti, non de modo: vnde apte cōcludit: *Quien seguir e esta opinion, no peccara, scilicet contra præcepti substantiā lethalliter.* Eundē sensum referre crediderim verba illa

Seccio II. Dubia, De Precepto I. 19

illa H. n. rici: Licitum est oír media Missa &c. hoc est, licitum est, seu non peccabit lethaliter, qui hoc modo præcepto satisfecerit.

DVBIVM XX.

An qui obligatur ex præcepto, ex votoque duas Missas audire: Virique obligationi satisfaciatur eas simul audiendo?

¹⁵⁷ *Nonnulla præmittit.* P. Ramitto, posse te simul plures Missas audire. Quia possunt Altaria tali esse dispositione sita, ut audiens verè illis moraliter præsens esse dicatur: Igitur si cum huiusmodi corporea præsentia, ad Deum attentionem habeas, verè dicaris duas Missas audire. Lugo de Euchar. 1.2. sect. 2. Gesuald. de Sacram. tr. 17. c. 2. n. 16. Sanchez lib. 1. sum. cap. 1. 4. num. 12. Dicastil. de Sacram. tract. 5. d. 5. dub. 9. & omnes communiter. Quæstionem verò, an qui ex præcepto & ex voto duas Missas audire tenetur, vni, & alteri satisfaciatur obligationi, eas simul, seu eodem tempore exaudiens?

¹⁵³ *Non satisfaciatur.* Non satisfaciatur. Quia votum emissum de vna Missa audienda diuersam videtur obligationem importare ab ea, quam vouens ex Ecclesiastico præcepto contrahit. Igitur licet quis ad meritum valeat eodem tempore duas audire Missas, non tamen ad vtriusque obligationis satisfactionem. Sic Coninch q. 83. a. 6. n. 88. & alij, quos pressio nomine, Dicastil. citat, memorat.

¹⁵⁴ *Satisfaciatur plane.* Satisfaciatur planè. Quia verè duas Missas audit. Ergò verè vni, & alteri obligationi satisfaciatur. Ita Dicastil. tr. 5. de Sacram. d. 5. num. 40. & num. 113. & 114. citans Caietanum, Sotum Bonacinam, Sà, Grassium, Medinam, & alios. Candid. disquis. 2. ar. 2. dub. 7. Portel. v. Missa in adiutorium. num. 10. Scortia de Sacrific. Missa lib. 2. cap. 20. num. 10. Sanchez lib. 1. Decal. cap. 14. numer. 11. Ledesma. sum. tract. de Euchar. c. 27. Maiorin 4. dist. 12. q. 8. d. 1. Diana p. 4. tr. 4. resol. 107. & p. 5. tr. 14. resol. 5. Faustus de Euchar. l. 2. ques. 389.

¹⁵⁵ *Verum hoc.* Hoc verius esse credo. Quia quod hoc fiat diuerso tempore, vel eodè, vnicò vel pluribus actibus nihil refert, cum absolutè quis duas Missas dicitur audisse.

DVBIVM XXVII.

An qui ex penitentia iniuncta adstrictus est res Missas verbis gratia audire: satisfaciatur illas simul eodem temporis instantia exaudiendo?

¹⁵⁶ *Non satisfaciatur.* Non satisfaciatur. Quia id contra Confessarij gereret intentionem, qui communiter onus id addidit, ut penale quid exerat penitens in delicti satisfactionem. Ergo onus reicit, qui obligationem tres Missas audiendi, ad tempus, quo vnica assolet celebrari, longioris assistentiæ penalitatem contrahit. Sic Turnanus in select. d. 16. dub. 7. Coninch qu. 83. artic. 6. numer. 288. Citat Cardinalem Lugo Diana parte. 8. tract. 7. resol. 89. sed dub. 22.

de Euchar. numer. 10. vbi Diana existimat id Cardinalem asseruisse, nec verbum quidem de hac habet quæstione.

Satisfaciatur profectò. Quia verè ille tres Missas exaudit, nec tenetur Confessarij circa penalitatem illius oneris indagare intentionem. Ita Bonac. dub. 4. de Sacrific. Miss. qu. 1. ultim. punct. 1. numer. 13. citans Azorium, Sà, Diana parte. 10. tr. 15. resol. 1. citans Leandrum, qui præc. 1. tract. 2. dub. 1. q. 60. alios asserit huius mentis sectatores. Gesuald. de Sacram. tr. 17. c. 2. num. 17.

¹⁵⁸ *Auctoris resolutio.* Haud dubito, quin illa intentione Confessarij communis sit obligare penitens diuerso tempore tres iniunctas Missas audire. Quia intenditur in ea penitentiæ opus penale iniungere, quod nò est maius in audiendis simul, & eodè tempore tribus missis quam in vno solo audiendo Sacro. Ex Diana accepti.

DVBIVM XXVIII.

An qui non potest integra Missa assistere, potest tamen usque ad consecrationem exclusiue: Debeat, & hanc partem audire?

¹⁵⁹ *Debet plane.* Debet hanc exaudire partem. Quia pars illa usque ad consecrationem exclusiue censetur à superiore intenta, alioquin accedens ad Sacrum lecto iam Euangelio, non delinqueret lethaliter. Certe qui vouit septem Psalmos, aut Rosarium, tenetur, eam partem quam potest, recitare. Et qui non potest toto Quadragesimæ tempore ob infirmitatem, tenetur saltem iis diebus, quibus bona vitur valetudine. Ergo idem dicendum circa auditionem. Sic Bonac. tom. 2. d. 2. de peccat. q. 8. punct. 1. n. 8.

¹⁶⁰ *Non debet.* Minime debet. Quia licet hæc sit pars notabilis, non tamen est per se à superiore intentata, cum in ea ratio Sacrificij non contineatur, ad cuius assistentiam fideles obligantur: Igitur ad eam partem audiendam, quando reliquæ nequeunt audiri, nullus tenebitur. Ita Sancius in solut. dub. 15. numer. 5. Cardin. Lugo. de Euchar. dub. 22. sect. 1. numer. 6. Diana parte. 3. tract. 6. resol. 69. & parte. 5. tract. 13. resol. 61. Ioan. de Escobar tom. 1. de vtroque foro, artic. 4. §. 5. numer. 227. Molfes. summ. tract. 3. cap. 17. num. 47. Suari. tom. 3. in. 3. p. q. 88. sect. 2.

¹⁶¹ *Hoc longe verius.* Hoc longe verius esse existimo, Ecclesiæ enim præcipit Missæ auditionem, auditio autem Missæ non consistit principaliter usque ad consecrationem exclusiue. Quid si possem ad vtriusque speciei consecrationem inclusiue assistere? Audire te debere eam partem docent Suarius citatus & Sanch. l. 1. Decal. 19. n. 6. Quia pars est pertinet ad substantiam Sacrificij consecratio. Ergo verò crediderim adhuc probabiliter, non debere, quia consecratio non est integrum Sacrificium, licet pars sit notabilis illius. Mecum Lugo.

DVBIVM XXIX.

An qui accedit ad Sacrum audiendum tempore, quo Præfatio dicitur, nec alia Missa celebranda subest: Tenetur usque ad finem exaudire?

162 **N**on tenetur. Quia præceptum Ecclesiæ est de integra Missa audienda, & sic de re individua, non autem de audienda parte Missæ. Sic Saneius in select. d. 15. num. 5. Molfes. sum. tr. 3. c. 17. n. 47.

163 **T**enetur quidem. Tenetur planè. Quia à Præfatione ad finem tota ratio formalis, & essentialis Sacri cij continetur, estque pars principalis, ad quam reliquæ usque ad Præfationem præmissæ tanquam ad complementum eius pertinent. Ideoque per se intenta à Superiore proculdubio censetur. Ita Sanchez tom. 2. Confil. lib. 7. cap. 2. dub. 47. & 1. partikul. sum. capit. 19. numer. 6. Suar. tom. 2. de Relig. libr. 2. & tom. 3. in 3. partikul. dub. 88. sect. 2. Laym. tom. 1. libr. 1. tract. 4. cap. 19. num. 6. Machado lib. 2. partikul. 4. tract. 1. docum. 1. numer. 8. Bonac. tom. 2. dub. 2. de peccat. question. 8. punct. 1. numer. 8. Cardi. Lugo de Sacram. dub. 22. num. 6. Diana partikul. 5. tract. 13. resol. 61. Ioan. de Escobar. tom. 1. de utroque foro, articul. 4. §. 5. numer. 227.

164 **P**robabilem satis sententiam primâ, sed lóge probabiliorem secundam tot Doctoribus roboratam esse indico. Vnde quando quis potest nō solum à Præfatione, sed saltem ab Evangelio inclusivè audire Sacrum, Missa integra est, à Superiore intenta non solum quoad Sacrificij rationem, sed etiam quoad partes ad eius complementum attinentes. Quando vero non potest nisi à Præfatione exaudiri, quod usque ad finem reliquum est integrum Sacrificium censendum esse reor, cum ibi tota ratio formalis, essentialisque Sacrificij contineatur. Suarius legendus.

DVBIVM XXX.

An qui Missæ leuem partem omisit: Tenetur sub veniali illum supplere defectum altero in Sacro partem omissam audiendo?

165 **S**uppono, eum, qui notabilem Missæ partem omisit sub mortali teneri, si possit, Missam, aliam, vel partem saltem postmodum audire siue voluntarie & sine causa, involuntarie & ex causa omiserit. Quia vere præceptum non implevit. Fagund. præc. 1. libr. 2. c. 6. nu. 17. Filliuc. tr. 5. n. 206. & 207. & alij communiter. Quæsierim vero, num qui leuem partem omisit, tenetur sub veniali, eum postmodum supplere defectum, partem omissam exaudiendo?

166 **T**enetur quidem. Quia illa pars omissa quantumvis levis sit, potest in alia Missa suppleri. Ergo si fieri potest, tenetur quis sub veniali ad illam supplendam. Sic Leander singulariter planè ad præc. 1. tract. 2. dub. 1. quas. 65.

Non tenetur. Quia si pars illa levis involuntarie, vel ex causa omittitur, nullum peccatum est, unde non est supplendus eiusmodi defectus in alia Missa, licet possit audiri si autem voluntarie, & sine causa omissa fuit, erit quidem veniale, neque tamen erit obligatio supplendi defectum: sufficit enim defectui illi sua venialis malitia. Ita Suar. tom. 3. in 3. parte. dub. 88. sect. 2. verb. Sed quæres. Fagund. citatus, numer. 16. Filliuc. ubi supra, numer. 105.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse reor. Nec enim omnis levis defectus voluntarius aut involuntarius circa alia præcepta sub veniali suppletur. Mente quis distrahitur, Officium Canonicum persolvens, dum Socius unum, vel alterum versum recitat: quis asseruit debere postmodum sub veniali iterum recitare illum, vel audire à Socio, quamvis distractio illa levis voluntaria extiterit? Venialiter profecto delinquet, sed non tenetur sub veniali supplere defectum, illud enim ipsi voluntarie emisit sine animo retarciendi defectum venialis culpa tota fuit.

CAPVT IX.

Circa necessariam ad Missam audiendam attentionem.

DVBIVM XXXI.

An qui Missam sine interna attentione exaudit satisfaciat Ecclesiæ præcepto.

Vi in Sacri celebratione ponte diuagantur mente non attendentes, satisfaciunt. Quia Ecclesiæ nec præcipitur, nec præcipere potest, imo nec punire actus mere internos: attentio autem mentalis actus internus est. Certè licet in cap. Dolentes, de celebr. Missar. præcipiatur Clericis, ut persolvam divinum Officium attente & devotè, consilium potius quam præceptum hisce continetur in verbis. Ergo qui animo vltro distracto horas Canonicas recitantes præceptum implent, possunt sine interna attentione audiendi Missam præceptum implere. Sic Sylvest. verb. Missa 2. num. 6. Dicastil. tr. 5. de Sacram. d. 5. dub. 8. n. 95. & 100. citans D. Thomam Durandum, Antonium, Paludanum, Angelū, Rosellam, Pisan, Gabrielem, & alios Lugo d. 22. de Euch. n. 7. Hurtado de Sacrif. Mis. d. 5. diff. 2.

Minime satisfaciunt. Quia Ecclesiæ in Missæ auditione non solum voluntarios, sed etiam attentos postulat auditores. Et in c. Dolentes utraque attentio præcipitur interior, & exterior: unde sicut lethaliter peccat Clericus, qui sponte sua mente distractus Officium divinum persolvit;